

М. І. Бондар

доктор економічних наук, професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", член Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1904-1211>

Л. Г. Ловінська

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", член Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, Київ, Україна, lovinska@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5427-7185>

О. А. Петрик

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аудиту ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна, auditlena@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1881-9412>

М. М. Шигун

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна, shygun@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1660-9534>

**НАУКОВА ШКОЛА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ:
ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ**

Анотація. Статтю присвячено комплексному дослідженню історії та теперішнього стану наукової школи обліку, аналізу та аудиту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, що відіграє провідну роль у підготовці кадрів в Україні та готує фахівців, котрі можуть розв'язувати складні проблеми і завдання, котрі висуває вітчизняна економіка. Докладно висвітлено діяльність кафедр факультету обліку та податкового менеджменту, як тих, що працюють наразі, так і реорганізованих, а також Інституту обліку. Розкрито особистий внесок провідних учених університету в становлення та розвиток сучасної навчальної практики та науки, формування національної нормативно-правової бази. Визначено напрями удосконалення навчального та науково-методичного забезпечення обліку, аналізу та аудиту – як у межах закладу освіти, так і в загальнодержавному та міжнародному аспектах.

Ключові слова: наукова школа обліку, аналізу та аудиту, заклад вищої освіти, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана.

Літ. 5.

Mykola Bondar

Dr. Sc. (Economics), Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, The Methodological Council of Accounting at the Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1904-1211>

Liudmyla Lovinska

Dr. Sc. (Economics), Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, The Methodological Council of Accounting at the Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv, Ukraine, lovinska@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-5427-7185>

Olena Petryk

Dr. Sc. (Economics), Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine,
auditlena@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1881-9412>

Mariya Shygun

Dr. Sc. (Economics), Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine,
shygun@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1660-9534>

**SCIENTIFIC SCHOOL OF ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT:
HISTORY AND MODERNITY**

Abstract. The article is devoted to a comprehensive study of history and current state of the scientific school of accounting, analysis and auditing of Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, which in Ukraine plays a leading role in education and training of specialists who can solve complex problems and tasks posed by the domestic economy. The activity of the scientific school is conducted in different directions, namely: fulfillment of budget and non-budget themes; research, done to the order of enterprises and public administration bodies; preparation of doctoral dissertations by graduate and doctoral students of the departments of the faculty (formerly candidate and doctoral); publication of scientific articles and monographs on the problems of accounting, analysis, control, audit and taxation; organization and conduction of interdepartmental, university, interuniversity, all-Ukrainian and international scientific conferences, seminars and round tables; scientific cooperation with other departments of the university, with domestic and foreign institutions of higher education, etc. The activities of the departments of the Faculty of Accounting and Tax Management, both those currently operating and the reorganized ones, as well as the Institute of Accounting are covered in detail. Personal contribution of leading scientists of the university to formation and development of modern educational practice and science, formation of national legal framework has been revealed. The directions of improvement of educational and scientific-methodical maintenance of accounting, analysis and audit are determined –both within the educational institution and in the national and international aspects.

Keywords: scientific school of accounting, analysis and audit, higher educational institution, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman.

JEL classification: I23, I25.

Н. И. Бондарь

доктор экономических наук, профессор, декан факультета учета и налогового менеджмента
ГВУЗ “Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана”,
член Методологического совета по бухгалтерскому учету при Министерстве финансов Украины,
Киев, Украина

Л. Г. Ловинская

доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой налогового менеджмента и
финансового мониторинга ГВУЗ “Киевский национальный экономический университет имени Вадима
Гетьмана”, член Методологического совета по бухгалтерскому учету при Министерстве финансов
Украины, Киев, Украина

Е. А. Петрик

доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой аудита ГВУЗ “Киевский национальный
экономический университет имени Вадима Гетьмана”, Киев, Украина

М. М. Шигун

доктор економічних наук, професор, завідувача кафедри бухгалтерського учета і консалтинга
ГВУЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна

НАУЧНАЯ ШКОЛА УЧЕТА, АНАЛИЗА И АУДИТА: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ

Аннотация. Статья посвящена комплексному исследованию истории и настоящего состояния научной школы учета, анализа и аудита Киевского национального экономического университета имени Вадима Гетьмана, который играет ведущую роль в подготовке кадров в Украине и готовит специалистов, способных решать сложные проблемы и задачи, выдвигаемые отечественной экономикой. Подробно освещена деятельность кафедр факультета учета и налогового менеджмента, как работающих сейчас, так и реорганизованных, а также Института учета. Раскрыт личный вклад ведущих ученых университета в становление и развитие современной учебной практики и науки, формирование национальной нормативно-правовой базы. Определены направления усовершенствования учебного и научно-методического обеспечения учета, анализа и аудита – как в рамках учебного заведения, так и в общегосударственном и международном аспектах.

Ключевые слова: научная школа учета, анализа и аудита, высшее учебное заведение, Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана.

Київський національний економічний університет сьогодні – найбільший в Україні навчальний економічний заклад, визнаний у своїй державі та у світі центр підготовки економістів, менеджерів та правознавців. Місія університету – здійснення вагомого внеску в суспільний розвиток через дослідження, генерування нових знань, їх поширення та підготовку конкурентних фахівців і креативних особистостей [1]. Історії та діяльності університету присвячено численні праці [2–5].

Мета статті – комплексне дослідження історії та сучасного стану наукової школи обліку, аналізу та аудиту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, визначення напрямів удосконалення навчального та науково-методичного забезпечення обліку, аналізу та аудиту як у межах закладу освіти, так і в загальнодержавному та міжнародному аспектах.

Наукову школу обліку, аналізу та аудиту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (далі – КНЕУ) було започатковано 77 років тому, в 1944 р., у Київському фінансово-економічному інституті, саме тоді, коли була створена кафедра бухгалтерського обліку, одночасно з іншими базовими кафедрами політекономії, фінансів, грошового обігу і кредиту, економічної географії, статистики, математики, іноземних мов, галузевих економік. Протягом 77-річної історії вона залишається однією з найбільших кафедр університету. На різних етапах становлення кафедри виникали особливі напрями наукових досліджень і розробок, які визначалися спектром економічних запитів, що існували у той час. Ці процеси набували розвитку та зумовлювали появу нових кафедр та наукового інституту. Наразі на факультеті обліку та податкового менеджменту (далі – ОПМ)

наукова школа обліку, аналізу та аудиту КНЕУ представлена на трьох випускових кафедрах – бухгалтерського обліку та консалтингу, аудиту, фінансового моніторингу та податкового менеджменту й в Інституті обліку.

У далекому 1906 р., завдяки ідеям та наполегливості професорсько-викладацької спільноти в умовах розвитку капіталістичних відносин, у Києві було започатковано чотирирічні Вищі комерційні курси. Відтоді розпочалася підготовка фахівців різних комерційних напрямів (зокрема комерційних кореспондентів, товарознавців, викладачів комерційних дисциплін для початкових і середніх комерційних шкіл та училищ), а також фахівців із бухгалтерського обліку. В Україні така підготовка здійснювалася лише на вказаних курсах.

Потреба у фахівцях економічного профілю постійно зростала з розвитком економічних відносин. Попит у висококваліфікованих спеціалістах-економістах був зумовлений стрімким розвитком залізничного транспорту, внутрішньої і зовнішньої торгівлі, банківської та страхової справи. Наявні комерційні курси та школи, училища з часом не могли задовольняти всезростаючу потребу в кадрах. Виходячи з необхідності організації наукової системи підготовки кадрів, 4 липня 1908 р. Київські вищі комерційні курси було перетворено на Київський комерційний інститут, який через чотири роки, 3 червня 1912 р., набув статусу Київського державного комерційного інституту.

З початком Великої Вітчизняної війни частина студентів і персоналу добровільно або за призовом пішла на фронт, частина працювала на будівництві оборонних споруд, а решта персоналу була евакуйована до Іркутська й Ташкента, де працювала у фінансово-економічних інститутах. Згодом Київський комерційний інститут повернувся до Харкова, а в 1944 р. – до Києва, змінив назву на Київський фінансово-економічний інститут, який розташувався по вул. Андріївській, 2 у приміщенні фінансово-економічного технікуму.

Сьогодні діяльність наукової школи факультету ОПМ здійснюється в різних напрямках, а саме: виконання бюджетної та госпрозрахункової тематики; дослідження на замовлення підприємств і органів державного управління; підготовка докторських дисертацій аспірантами та докторантами кафедр факультету (раніше кандидатських і докторських); видання наукових статей і монографій з проблем бухгалтерського обліку, аналізу, контролю, аудиту й оподаткування; організація та проведення міжкафедральних, вузівських, міжвузівських, всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій, семінарів та круглих столів; наукове співробітництво з іншими кафедрами університету, з вітчизняними, а також багатьма зарубіжними закладами вищої освіти; наукова співпраця з підприємствами та органами державного управління; виконання науково-дослідницьких робіт за тематикою Інституту обліку КНЕУ; науковий супровід діяльності міжнародних організацій на глобальному рівні; стажування викладачів кафедри в навчальних закладах зарубіжних країн; залучення обдарованої студентської молоді до наукової роботи через наукові гуртки, конкурси наукових робіт, олімпіади тощо.

Публікація наукових статей, монографій, брошур, участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах є невід'ємною частиною щоденної ді-

яльності професорсько-викладацького складу факультету. Науково-педагогічним персоналом підготовлено та видано десятки підручників і навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України, монографій та сотні статей, опублікованих у фахових та науково-метричних зарубіжних виданнях.

Протягом багатьох років діяльності факультет ОПМ дотримується принципу тісного поєднання навчального процесу з науково-дослідницькою роботою як для викладачів, так і для студентів. Організація та проведення наукової роботи студентів є невід'ємною й найскладнішою ланкою в діяльності всіх кафедр і реалізується шляхом студентських наукових гуртків, проведення студентських конференцій, наукових студентських олімпіад, конкурсів, як університетських так і Всеукраїнських. Одним із напрямів залучення студентів до науково-дослідницької роботи є включення їх до складу виконавців госпрозрахункових тем, які розробляють кафедри.

Також науковий пошук науково-педагогічного персоналу факультету розглядається як інструмент удосконалення освітньо-професійних програм (далі – ОПП) підготовки фахівців з обліку і оподаткування. Упродовж усіх років діяльності кафедри факультету на перший план ставили підвищення якості підготовки студентів шляхом застосування новітніх технологій навчання, 100-відсоткового методичного забезпечення навчальних дисциплін. Постійно вивчаючи запити роботодавців, кафедри оновлюють навчальні плани бакалаврського, магістерського рівнів, а також рівня доктора філософії, та включають до них сучасні навчальні дисципліни з обліку, аудиту, оподаткування, що суттєво покращують якість підготовки й дають змогу готувати фахівців, здатних виконувати складні практичні завдання з перших днів працевлаштування. Для підвищення кваліфікації викладачів на кафедрах практикується проведення кафедральних і міжкафедральних тренінгів із залученням успішних практиків.

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу відсвяткувала 75 років з дня заснування ще у 2019 р. Це найстарша кафедра на факультеті ОПМ, і, як зазначалося, саме з неї розпочався науковий розвиток бухгалтерського обліку та суміжних до нього напрямів.

В окремі періоди діяльності кафедри напрями наукової роботи колективу змінювалися, але завжди були націленими на вдосконалення бухгалтерського обліку, економічного аналізу, контролю та аудиту й посилення їхньої ролі в економіці країни, а також підвищення наукового рівня професорсько-викладацького складу кафедри й набуття наукових орієнтирів студентами облікової спеціальності.

Змінювалися часи, розвивалась економіка Радянського Союзу і незалежної України і разом із тим змінювались напрями, зміст діяльності кафедри та її назви: кафедра бухгалтерського обліку (1944–1977 рр.), кафедра бухгалтерського обліку в промисловості (1977–1986 рр.), кафедра обліку, контролю

і аналізу господарської діяльності в промисловості (1986–1992 рр.), кафедра обліку та аудиту в промисловості (1992–2000 рр.), кафедра обліку в промисловості (2000–2003 рр.), кафедра обліку підприємницької діяльності (2003–2016 рр.), кафедра обліку і оподаткування (2016–2020 рр.), кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу (з початку 2021 р.).

Протягом багатьох років на кафедрі працювали викладачами відомі серед облікової спільноти вчені й педагоги, яких уже немає серед нас: Йосип Миколайович Лучинський, Валентина Андріївна Півторадня, Юрій Гаврилович Самусь, Ніна Микитівна Грабова, Олександр Дмитрович Шмігель, Людмила Василівна Жилкіна, Олексій Сергійович Бородкін, Віктор Петрович Завгородній, Микола Сергійович Прудкий, Володимир Григорович Лінник, Василь Васильович Сопко. Колектив кафедри пам'ятає та вшановує пам'ять усіх фахівців, що працювали на ній протягом багатьох років.

Упродовж перших двох років, з моменту заснування, кафедру очолював к. е. н., доцент Г. М. Цюпа, а потім, з 1946 по 1975 р. – відомий учений та педагог, котрий був одним із фундаторів сучасної концепції теорії бухгалтерського обліку, д. е. н., професор П. П. Німчинов.

З початку 1950-х років основними напрямками наукової роботи викладачів кафедри були розробки з удосконалення форм обліку, особливо журнально-ордерної. Значний внесок в удосконалення та практичне запровадження Єдиної журнально-ордерної форми бухгалтерського обліку, її галузевих особливостей внесли П. П. Німчинов, О. Д. Шмігель та інші науковці кафедри. О. Д. Шмігель започаткував новий напрям наукових досліджень та нову навчальну дисципліну – “Організацію бухгалтерського обліку”. Паралельно викладачі кафедри працювали над запровадженням у практику підприємств і навчальний процес таблично-перфокарткової форми обліку.

У 60–80-ті роки ХХ ст. науковці кафедри, аспіранти і докторанти спрямовували зусилля на вдосконалення і запровадження у практику наукових принципів організації бухгалтерського обліку і роботи облікового персоналу, зокрема організації робочого місця бухгалтера, графіків документообігу, посадових інструкцій бухгалтерів та ін. (О. Д. Шмігель, Й. М. Лучинський та ін.). Також основні напрями наукових досліджень кафедри в ті роки охоплювали удосконалення принципів нормативного методу обліку затрат виробництва і калькулювання собівартості продукції в промисловості, сільському господарстві, будівництві, транспорті (С. О. Бородкін, М. Т. Білуха, А. М. Кузьмінський, О. Д. Шмігель, Ю. Я. Литвин, В. В. Бабіч, В. М. Добровський, В. І. Єфіменко, М. В. Кужельний, Є. І. Свідерський, В. В. Сопко та ін.).

Багато років поспіль кафедра працювала над виконанням бюджетної теми за напрямом “Удосконалення обліку, аналізу і контролю в народному господарстві України”, за результатами якої готувалися відповідні записки центральним органам виконавчої влади щодо розроблення окремих нормативних актів із методики й організації бухгалтерського обліку.

У 1975–1977 рр. кафедру очолював д. е. н., професор Ю. Я. Литвин, а після нього – д. е. н., професор А. М. Кузьмінський (1978–1995 рр.). На початку 1980-х

років і в подальшому науковці кафедри активно працювали над проблемами удосконалення процесу обробки обліково-економічної інформації, створенням автоматизованих систем управління (АСУ), автоматизованих робочих місць бухгалтерів (АРМБ) (А. М. Кузьмінський, В. П. Завгородній та ін.).

З початку 1970-х років у Інституті почав видаватися збірник наукових праць “Економічні проблеми ефективності виробництва”, у рамках якого окремо виходила серія “Проблеми обробки та аналізу економічної інформації”. У цьому збірнику публікувались статті викладачів кафедри, котрі досліджували проблеми використання ЕОМ для обробки обліково-економічної інформації.

Наукова робота з розвитку нормативного методу обліку була впроваджена шляхом виконання госпрозрахункових тем: на підприємствах приладобудування та засобів автоматизації СРСР – під керівництвом д. е. н., професора А. М. Кузьмінського; на машинобудівних і приладобудівних підприємствах м. Києва – під керівництвом д. е. н., професора О. С. Бородкіна і д. е. н., професора А. М. Кузьмінського; на заводах хімічної промисловості – під керівництвом к. е. н., доцента О. Д. Шмігеля; щодо обліку витрат і калькулювання собівартості продукції з використанням ЕОМ – під керівництвом завідувача кафедри, професора А. М. Кузьмінського і доцента Є. І. Свідерського; у сільському господарстві – під керівництвом д. е. н., професора Ю. Я. Литвина; у будівництві – під керівництвом к. е. н., доцента В. В. Бабіча. Особливе місце в науково-дослідній роботі за госпрозрахунковою тематикою посідало удосконалення процесу обробки обліково-економічної інформації з використанням ЕОМ.

Значною подією в житті всієї бухгалтерської спільноти України, у т. ч. для колективу кафедри, стало заснування вітчизняного фахового науково-практичного журналу “Бухгалтерський облік і аудит” за ініціативою і за безпосередньою участю завідувача кафедри, д. е. н., професора А. М. Кузьмінського, котрий і став його першим головним редактором. Під керівництвом та за ініціативою вченого було розпочато роботу над проектами законів України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та “Про аудиторську діяльність”.

На замовлення органів виконавчої влади виконано низку госпрозрахункових тем, зокрема:

- для Міністерства машинобудування для легкої і харчової промисловості й побутових приладів СРСР розроблено та погоджено з Центральним статистичним управлінням СРСР Альбом уніфікованих форм первинних облікових документів, який було впроваджено на підприємствах Міністерства;

- для Міністерства машинобудування СРСР розроблено й узгоджено з Управлінням бухгалтерського обліку і звітності Міністерства фінансів СРСР Методичні вказівки з організації бухгалтерського обліку на промислових підприємствах, переведених на повний госпрозрахунок і самофінансування при нормативному розподілі доходу (2-га модель госпрозрахунку);

- для Головного управління з будівництва “Київміськбуд” розроблено і впроваджено в практику Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку на малих підприємствах.

Під керівництвом д. е. н., професора М. В. Кужельного, котрий очолював кафедру у 1995–2009 рр., зусилля викладачів кафедри обліку підприємницької діяльності, як і всієї бухгалтерської спільноти, зосереджувалися на реформуванні бухгалтерського обліку через упровадження національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО).

Активізації наукової діяльності в університеті, у т. ч. на кафедрі обліку підприємницької діяльності, сприяло заснування в 2003 р. збірника наукових праць “Фінанси, облік і аудит”, який виходить двічі на рік і в котрому є окремий розділ “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит”. У цьому виданні оприлюднюють наукові здобутки викладачі та аспіранти кафедри. Члени кафедри беруть активну участь у міжнародних науково-практичних конференціях, що періодично проводяться в університеті й за якими видаються тези доповідей. Крім того, щорічно на обліково-економічному факультеті відбувається міжкафедральна науково-практична конференція з проблем обліку, аналізу та аудиту за участю більшості членів кафедри і видаються тези доповідей.

Поступово на початку ХХІ ст. фокус наукового пошуку змістився на впровадження в практичну діяльність вітчизняних підприємств Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності (МСБО, МСФЗ) й імплементацію в навчальний процес їх принципів (М. І. Бондар, Л. Г. Ловінська, Р. С. Коршикова, А. В. Озеран, В. В. Ходзицька та ін.).

У цей період – із 2009 по 2016 р. – кафедру очолював д. е. н., професор М. І. Бондар, котрий з березня 2016 р. обіймає посаду декана обліково-економічного факультету (сьогодні – факультету обліку та податкового менеджменту).

Микола Іванович Бондар є членом експертної ради з питань проведення експертизи дисертаційних робіт з проблем секторального розвитку та підприємництва Департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації Міністерства освіти і науки України (з 2014 р.), членом Атестаційної комісії аудиторів України, Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, спеціалізованої вченої ради КНЕУ із захисту кандидатських та докторських дисертацій. Він – академік Академії економічних наук України, голова підкомісії “Облік і аудит” НМК з “Економіки та підприємництва” Міністерства освіти і науки України у 2009–2015 рр., з 2016 р. – голова підкомісії з обліку і оподаткування Науково-методичної комісії № 5 з бізнесу, управління та права. Аудитор України.

До основних досягнень у галузі освіти і науки М. І. Бондаря належить розроблення під його головуванням нових галузевих стандартів вищої освіти України різних освітніх рівнів у відповідних періодах за профілем спеціальності:

- ОПП підготовки бакалавра галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво” (затв. Міністерством освіти і науки України 02.02.2010);
- ОПП підготовки магістрів за спеціальностями галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво” (затв. Міністерством освіти і науки України у 2013 р.);
- Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 071 – Облік і оподаткування (затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 № 1260);

– Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 071 – Облік і оподаткування (затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 № 958).

– проекту стандарту вищої освіти України третього (освітньо-наукового рівня) доктора філософії, галузі знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 071 – Облік і оподаткування (2020 р.).

З 2012 р. М. І. Бондар є учасником програми Центру реформування фінансової звітності Світового банку “Зміцнення аудиту та фінансової звітності в країнах Східного партнерства” (STAREP), а з 2018 р. представник України в проекті PULSAR “Співробітництво з питань освіти в сфері бухгалтерського обліку в державному секторі” (EduCoP). У рамках міжнародної співпраці під керівництвом представників Центру реформування фінансової звітності Світового банку М. І. Бондарем та професором О. А. Петрик було проведено бенчмаркінг змісту стандартів вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування” та освітніх програм провідних закладів вищої освіти України, що дало змогу удосконалити їх зміст та забезпечити інтернаціональний рівень визнання.

М. І. Бондар проводить активну наукову діяльність, підготував чотири доктори та вісім кандидатів економічних наук, одного доктора філософії зі спеціальності. Ключові напрями його наукових досліджень охоплюють теорію, методологію та організацію обліку і аудиту в підприємницькій діяльності, особливості обліку й контролю інвестиційної діяльності. Під керівництвом ученого викладачі кафедри працювали над дослідженням окремих локальних проблем, таких як облік та контроль фінансових інвестицій (М. І. Бондар), облік у зарубіжних країнах (В. І. Єфіменко, М. І. Бондар, Л. І. Лук’яненко, Л. І. Лежненко), облік і звітність в оподаткуванні (В. В. Бабіч, М. І. Бондар, Л. Г. Ловінська, Н. М. Лисенко, Н. А. Остап’юк, Ю. В. Сташенко, О. Є. Федорченко), управлінський облік (В. М. Добровський, Л. В. Гнилицька, Р. С. Коршикова), облікова інформація в економічній безпеці бізнесу (Л. В. Гнилицька), фінансовий аналіз (Л. А. Лахтіонова), фінансовий облік (усі викладачі кафедри), звітність підприємств (А. В. Озеран, Л. В. Івченко, Л. І. Лежненко), організація обліку та облікова політика підприємств (В. В. Сопко, М. М. Шигун, О. Л. Примаченко, У. О. Марчук), облік, оподаткування, аналіз, контроль і аудит на підприємствах агробізнесу (М. М. Коцупатрий, О. Г. Бірюк, М. М. Кругла).

З жовтня 2016 р. кафедру бухгалтерського обліку та консалтингу очолює академік Академії економічних наук України, д. е. н., професор Марія Михайлівна Шигун. Вона є аудитором України з 2001 р., дійсним членом Аудиторської палати України (далі – АПУ). Має практичний досвід роботи в аудиторських компаніях на посадах асистента аудитора, аудитора, заступника генерального директора з методології аудиту. Працювала на посадах заступника директора, директора в консалтингових компаніях.

М. М. Шигун – офіційний представник КНЕУ як акредитованого Центру з підготовки іспитів при атестації аудиторів за рішенням Комісії з атестації Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Є редактором і

співавтором видань навчально-методичних матеріалів для підготовки до атестації на здобуття кваліфікації аудитора України. Член редакційної колегії наукового журналу “Фінанси та бухгалтерський облік” (ISSN 2579-2555) видавництва Міжнародного центру з навчання бухгалтерії (Вірменія, 2021 р.). Виступає членом наукових комітетів міжнародних конференцій, організованих партнерськими університетами ARTIFEX Університету в Бухаресті (Румунія, 2019–2021 рр.) та Університету в м. Ушак (Туреччина, 2021 р.). Нагороджена заохочувальною відзнакою “Знак пошани Аудиторської палати України”, Почесною грамотою ВПГО “Спілка аудиторів України”.

М. М. Шигун провадить активну науково-дослідну діяльність. Є виконавцем одноосібної науково-дослідної роботи за отриманим грантом Президента України на тему “Розроблення моделі розвитку національного бухгалтерського обліку в системі управління підприємством в новій економіці України” (2009 р.). У 2020 р. отримала почесну нагороду CIMA Research Excellence Award, вручену Глобальним університетом CGMA та Академічним центром передового досвіду (CGMA Global University and Academic Center of Excellence) за визначний внесок у 2020 р. у дослідження “Концептуальні зміни в бухгалтерському обліку”. Загалом брала участь у роботі авторських колективів та здійснювала керівництво понад 10 науково-дослідними роботами (2009–2021 рр.).

Марія Михайлівна – учасник багатьох міжнародних проєктів, зокрема Глобального віртуального навчального проєкту (Global Virtual Classrooms project) Університету Небраска-Лінкольн (The University of Nebraska-Lincoln, Лінкольн, 2019) та Університету штату Вашингтон (Washington State University, Pullman, WA, США, 2020–2021 рр.) з представництвом КНЕУ в проєкті та участю у формуванні студентських глобальних компетенцій. У 2018 р. брала участь у програмі STAREP, що проводилася Центром реформування фінансової звітності Світового банку (CFRR), включаючи Практичний воркшоп з облікової та аудиторської освітнянської спільноти “Впровадження компетентнісно орієнтованої бухгалтерської освіти та підготовки: стратегії та інструменти” (Відень, Австрія). У 2001 р. проходила практичний курс “Міжнародні стандарти аудиту” в рамках Проєкту “Реформування бухгалтерського обліку у приватному секторі України” (IBTCL, USAID)), брала участь у навчальній програмі підготовки викладачів за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку і аудиту (Проєкт “Реформування бухгалтерського обліку і аудиту в Україні” (USAID)). У роботі приділяє високу увагу зростанню якості освітнього процесу та розвитку міжнародних комунікацій.

Сьогодні на кафедрі бухгалтерського обліку та консалтингу працює 21 викладач, у т. ч.: докторів економічних наук, професорів – 5 осіб, кандидатів економічних наук, професорів – 2, кандидатів економічних наук, доцентів – 13, старших викладачів – 1 особа, а також 2 фахівці з організації навчального процесу. Викладачі кафедри активно працюють над проблематикою вдосконалення і запровадження в практику міжнародних стандартів фінансової звітності, нових видів звітності (інтегрованої, сталого розвитку, соціальної), обліку таких нових об’єктів, як людський, соціальний капітал,

криптовалюта, імплементацією новітнього програмного забезпечення до ключових процесів обробки інформації для цілей управління бізнесом.

Нинішній високий науковий рівень педагогічного складу кафедри забезпечується постійним підвищенням кваліфікації викладачів, отриманням професійних національних та міжнародних сертифікатів, що підтверджують їхні практичні навички та високий рівень знань. Зокрема, серед викладачів кафедри працюють аудитори України – 4 особи, мають сертифікати ACCA (DiplIFR) – 3, SAP – 2, CIPA – 1, свідоцтво податкового консультанта – 1 особа. Крім того, Н. А. Остап'юк, д. е. н., професор отримала Diploma in International Financial Reporting від Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA) (2018 р.), Р. С. Коршикова, к. е. н., доцент – сертифікат CIMA в номінації “Тьютор року” (Certificate of Achievement CIMA tutor of the Year Amart 1 Category) (2020 р.), Л. І. Лежненко, к. е. н., доцент – Diploma in International accounting standards (2020 р.), Ю. В. Сташенко, к. е. н., доцент – IFRS Certificate AICPA&CIMA (2021 р.) та ін.

Для розширення наукового потенціалу викладачів висока увага на кафедрі приділяється розвитку міжнародної співпраці та створенню нових можливостей інтернаціональної інтеграції наукової та освітньої діяльності. Зокрема, за 2019–2021 рр. кафедрою укладено Меморандуми про співпрацю з такими зарубіжними університетами та освітніми установами, як Освітній фонд “Міжнародний бухгалтерський тренінговий центр” (Вірменія, 2019 р.), ARTIFEX Університет у Бухаресті (Румунія, 2020 р.), Університет “Наххі Зекі” в м. Печ (Косово, 2021 р.), Університет в м. Ушак (Туреччина, 2021 р.), Університет штату Вашингтон (США, 2021 р.), Гданський університет (Польща, 2021 р.), Познанський університет (Польща, 2021). Із зазначеними закладами здійснюються спільні наукові проекти та освітні заходи. У співпраці з Університетом Бремена (Німеччина) та Університетом Констанца (Німеччина) протягом 2018–2021 рр. відбувається обмін досвідом наукових досліджень, проводяться наукові конференції, симпозіуми, воркшопи, семінари, обмін студентами, спільні освітні й наукові програми і заходи. Викладачі кафедри викладають у Літній школі Бременського університету, що проводиться з 2018 р. до сьогодні.

Науково-педагогічний склад кафедри постійно працює над розвитком теорії, методології та практики бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, результати наукових досліджень реалізуються у підготовлених пропозиціях щодо вдосконалення нормативної бази з регулювання системи бухгалтерського обліку в Україні. Сучасні результати наукових досліджень охоплюють вісім виконаних науково-дослідних робіт за напрямками удосконалення системи бухгалтерського обліку та оподаткування діяльності суб'єктів господарювання, у т. ч. за різними обліковими об'єктами (оплати праці, необоротних активів, утримуваних для продажу, та ін.) під керівництвом д. е. н., професора М. І. Бондаря та д. е. н., професора М. М. Шигун.

Фундаментальні дослідження представлено науково-дослідними роботами на теми “Удосконалення обліку, аналізу та аудиту в умовах інновацій-

ного розвитку економіки” (номер державної реєстрації 0113U004263, науковий керівник д. е. н., професор М. І. Бондар, виконавці Н. А. Остап'юк, М. М. Шигун, А. В. Озеран, Н. О. Мичак, М. О. Вовк та ін. (2013–2017 рр.)) і “Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання в умовах інноваційно-інвестиційного етапу розвитку економіки України” (номер державної реєстрації 0114U003452, науковий керівник д. е. н., професор М. І. Бондар, виконавці Л. В. Гнилицька, М. М. Шигун, В. В. Бабіч, К. В. Безверхий та ін. (2014–2015 рр.)).

Сьогодні на кафедрі виконується науково-дослідна робота на тему “Методологія та організація обліку, аудиту та оподаткування в умовах сталого розвитку економіки” (номер державної реєстрації 0118U004020) під керівництвом д. е. н., професора М. М. Шигун, у складі авторського колективу М. І. Бондар, Н. А. Остап'юк, А. В. Озеран та інші викладачі кафедри) (2018–2022 рр.).

Кафедра забезпечує формування майбутніх учених найвищої кваліфікації шляхом забезпечення навчання за освітньо-науковим та науковим рівнями з підготовкою докторів філософії та докторів наук. За всі роки діяльності кафедри підготовлено й захищено понад 210 кандидатських та 25 докторських дисертацій. Найбільшу кількість кандидатських дисертацій було підготовлено під керівництвом д. е. н., професорів П. П. Німчинова, А. М. Кузьмінського, М. В. Кужельного, В. В. Сопка, М. І. Бондаря, к. е. н., професора В. І. Єфіменка.

Найвідоміші науковій спільноті доктори наук, підготовлені на кафедрі, працювали (працюють) на ній (П. П. Німчинов, А. М. Кузьмінський, В. В. Сопко, М. В. Кужельний, Л. Г. Ловінська, Л. В. Гнилицька, А. В. Озеран), працювали (Ю. Я. Литвин, В. П. Завгородній) та працюють на інших кафедрах КНЕУ (О. М. Галенко, В. М. Диба, Ю. А. Кузьмінський, О. А. Петрик) та в інших закладах вищої освіти України (С. Ф. Голов, З. В. Гуцайлюк, С. В. Гушко, Г. Є. Давидов, Н. Ю. Єршова, Є. В. Калюга, В. М. Костюченко, С. О. Левицька, Є. В. Мних, С. В. Нападівська).

За весь період функціонування кафедрою розроблено велику кількість освітніх програм, які змінювалися та удосконалювалися під впливом розвитку економічних відносин та потреб ринку праці. На сьогодні кафедра готує фахівців за двома освітніми програмами “Облік і аудит” на бакалаврському та магістерському рівнях (гарант програми бакалаврського рівня к. е. н., доцент Р. С. Коршикова, гарант програми магістерського рівня д. е. н., професор М. М. Шигун). Програми містять сучасні дисципліни, зумовлені потребами часу і роботодавців, зокрема, на бакалаврському рівні: Фінансовий облік активів і пасивів, Управлінський облік, Звітність підприємств, Облікова політика підприємства, Облік у банках, Бізнес-аналіз, Аудит, Податковий облік і звітність, Облік у бюджетних установах, Системи і моделі бухгалтерського обліку, Облік за видами економічної діяльності, Судово-бухгалтерська експертиза, Облік у зарубіжних країнах, Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень, Математичні моделі в обліково-управлінській діяльності, Облік у небанківських фінансових устано-

вах, Облік та оподаткування агробізнесу, Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва за національними та міжнародними стандартами, Диджитал-технології в обліку, Внутрішньогосподарський контроль, Облік зовнішньоекономічних операцій, Внутрішній аудит та ін.

Магістерський рівень підготовки орієнтований на інформаційні потреби управління суб'єктами господарювання та міжнародний бізнес. Ключових практичних навичок студенти набувають, вивчаючи такі дисципліни: Облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами, Податковий менеджмент, Організація бухгалтерського обліку, Організація і методика контролю та аудиту, Корпоративний аналіз та бізнес-діагностика, Консолідація фінансової звітності, Облікове забезпечення використання інтелектуальної власності у бізнесі, Управлінський контроль, Бухгалтерський облік в управлінні суб'єктом господарювання, Стратегічний управлінський облік, Фінансовий аналіз, Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті підприємства тощо.

Унікальними особливостями освітньої програми “Облік і аудит” на бакалаврському та магістерському рівнях є її значні переваги та можливості для випускників, зокрема:

1) ознайомлення студентів із першого курсу навчання з професією і взяття участі у відкритих зустрічах із роботодавцями, щоб вони дізналися найкращі історії професійних досягнень;

2) залучення студентів до спільних міжнародних освітніх проєктів для розширення компетенцій і знань (онлайн-курсів з університетами США та Європи);

3) участь студентів у програмі працевлаштування в приватних компаніях за спеціальністю, конкурсах на отримання стипендій на навчання;

4) проходження практики в найкращих вітчизняних та міжнародних компаніях, де більшість студентів залишаються працювати в економічних службах;

5) вивчення сертифікаційних дисциплін престижних британських професійних бухгалтерських організацій та отримання свідоцтва про заліки АССА (сім заліків) та Привілейованого інституту управлінських бухгалтерів (СІМА) (сім заліків), які зараховуються під час отримання цих міжнародних кваліфікацій;

6) реалізація формату дуальної освіти, за якого студенти можуть одночасно вчитися й офіційно працювати з індивідуальним графіком навчання та надійною підтримкою менторів від роботодавця та університету в найкращих аудиторських й консалтингових компаніях;

7) можливість паралельного навчання на магістерському рівні у Польщі із зарахуванням дисциплін та отриманням офіційного диплома магістра європейського університету;

8) участь у літніх школах Бременського університету та Університету м. Констанц (Німеччина) з вивченням фахових предметів, іноземної мови та проходженням практики в економічних департаментах компаній.

9) функціонування повністю англomовної освітньої програми на магістерському рівні, що готує фахівців для роботи у міжнародних компаніях в Україні та за кордоном.

Унікальність освітньої програми магістерського рівня “Облік і аудит” реалізується у викладанні паралельно з українською також англійською мовою в повному обсязі дисциплін, підготовці та захисті кваліфікаційної магістерської роботи. Такий підхід створює додаткові можливості для студентів у вивченні професійної англійської мови, набутті навичок роботи з міжнародними стандартами, подальшій роботі у глобальних компаніях світу, свідченням чого є статистика працевлаштування випускників КНЕУ.

З 2020 р. запроваджено дуальну форму реалізації освітнього процесу на основі укладеного меморандуму з Державною податковою інспекцією. З 2021 р. можливості дуального формату освіти розширено завдяки прийняттю Меморандуму про співпрацю з кращими роботодавцями країни, серед яких міжнародні аудиторські компанії “Великої четвірки”, вітчизняні аудиторські та консалтингові фірми, зокрема: ТОВ “ПрайсуотерхаусКуперс”, ПРАТ “КПМГ Аудит”, ТОВ “Ейч Ел Бі ЮКРЕЙН”, ПП “ЕМ ДЖІ АЙ ЮКРЕЙН”, ТОВ “Аудиторська Фірма “МООР СТІВЕНС”, ПП “Агентство Індустріального Маркетингу” та ін. Студенти отримують робочі місця та соціальні гарантії з початком навчання в магістратурі. Менторська підтримка з боку роботодавців та університету створює комфортні умови для входження в професію, адаптації на робочому місці, гармонійного поєднання навчальних та робочих задач.

У 2015 р. кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу ініціювала проходження акредитації програми “Облік і аудит в управлінні підприємницькою діяльністю” (змінити назву на “Облік і аудит”) в АССА (Великобританія). За результатами отриманої акредитації сертифіковано такі дисципліни на бакалаврському та магістерському рівнях: F1 – Бухгалтер на підприємстві (Роль бухгалтера в бізнес-середовищі), F2 – Управлінський облік, F3 – Фінансовий облік, F4 – Корпоративне та підприємницьке право, F6 – Оподаткування, F7 – Фінансова звітність, F8 – Аудит та підтвердження звітності. За вказаними сертифікаційними дисциплінами студенти освітньої програми “Облік і аудит” отримують зарахування цих іспитів при проходженні кваліфікації АССА. Також АССА надає кафедрі посібники з акредитованих дисциплін, які використовуються в навчальному процесі для поглиблення знань та набуття навичок складання професійних іспитів.

Ще одним успіхом кафедри було проходження акредитації від СІМА (Великобританія), за результатами якої з 2017 р. і дотепер бакалаври та магістри спеціальності “Облік і оподаткування” отримали акредитацію за операційним рівнем кваліфікації СІМА. Вони також одержують право звільнення від складання семи іспитів першого рівня і можуть розпочати професійну кваліфікацію СІМА з кейс-стаді операційного рівня одночасно з отриманням відповідного ступеня (бакалавра або магістра). Зокрема, випускникам цієї спеціальності зараховуються дисципліни операційного рівня (E1. Менеджмент організацій; P1. Управлінський облік, F1. Фінансова звітність та опо-

даткування) та сертифікаційного рівня (ВА1. Основи економіки та бізнесу; ВА2. Основи управлінського обліку; ВА3. Основи фінансового обліку; ВА4. Основи етики, корпоративного управління та підприємницького права).

Співпраця кафедри з міжнародними професійними організаціями допомагає студентській молоді розвивати професійний рівень, поглиблювати знання і навички, актуалізувати науковий пошук у сфері обліку, аудиту та оподаткування, забезпечуючи підготовку до участі в олімпіадах, національних та міжнародних конкурсах, конференціях, воркшопах. Щороку студенти освітньої програми “Облік і аудит” беруть активну участь у бізнес-іграх онлайн (“Mackintosh Grant”, “Aedis-Homes”), розроблених СІМА, та здобувають призові місця й нагороди на міжнародних змаганнях СІМА.

На підставі укладеного в 2016 р. договору із Сопотською вищою школою (м. Сопот, Польща) кафедрою розпочато співпрацю за Програмою з отримання подвійних дипломів (координатор д. е. н., професор Н. А. Остап’юк). У тому ж році було зараховано 18 студентів факультету ОПМ на навчання в Сопоті для здобуття кваліфікації магістра, яка була ними успішно отримана. Навчання відбувалося за рахунок фінансування й отриманого гранту Європейського Союзу на базі Сопотської вищої школи. За умовами гранту студенти проходили навчання й тримісячне стажування у великих польських і міжнародних компаніях з виплатою заробітної плати, витрати на проживання та проїзд під час стажування компенсувалися.

Для здобуття фахівцями другої вищої освіти кафедрою впроваджено освітню програму магістерського рівня “Облік і аудит в управлінні підприємницькою діяльністю”, яка діє на базі Інституту бізнес-освіти КНЕУ (гарант програми д. е. н., професор А. В. Озеран). Освітня програма орієнтована на підготовку професіоналів у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, здатних провадити подальше навчання та професійну діяльність, розв’язувати складні завдання щодо інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень з дотриманням вимог національного та міжнародного законодавства і професійно-етичних принципів. Ця програма користується значним попитом і дає змогу практикам отримати диплом зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування” без відриву від професійної діяльності.

Кафедрою розроблено базову частину програми освітньо-наукового рівня “Облік і оподаткування” для підготовки докторів філософії та її методичного забезпечення (гарант програми д. е. н., проф. М. І. Бондар). Ключовими дисциплінами кафедри, які формують сучасного досконалого науковця зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”, є: Бухгалтерський облік: теорії, концепції, перспективи, Інтегрована звітність суб’єктів господарювання, Трансфертне ціноутворення в міжнародному оподаткуванні, Інструменти бухгалтерського обліку банківських операцій.

Кафедра обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

Кафедра функціонувала з 1 вересня 1977 р. по 15 лютого 2020 р. Завідували кафедрою д. е. н., професор Юрій Якович Литвин (1977–1988 рр.), д. е. н., про-

фесор Василь Васильович Сопко (1988–1993 рр.), д. е. н., професор Володимир Григорович Лінник (1993–2006 рр.), к. е. н., професор Михайло Миколайович Коцупатрий (2006–2016, 2018–2020 рр.), д. е. н., професор Валерій Юрійович Ільїн (2016–2018 рр.).

За час функціонування кафедри захищено 41 кандидатську дисертацію, а також докторські дисертації (Б. С. Кругляк, Ф. Ф. Бутинець, О. М. Лозовський, П. І. Гайдуцький, П. Т. Саблук, В. Г. Лінник, Л. К. Сук, А. М. Герасимович, М. І. Бондар).

На кафедрі в 1979–1990 рр. виконувались госпрозрахункові теми наукових досліджень, що охоплювали такі напрями, як розроблення методичних рекомендацій щодо вдосконалення планування, обліку і контролю, оподаткування, а також обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, нормативного методу планування й обліку витрат, оперативного економічного аналізу, організації економічної роботи та орендних відносин у сільських господарствах України. Керівництво науково-дослідних робіт здійснювали д. е. н., професор Ю. Я. Литвин, д. е. н., професор В. Г. Лінник, д. е. н., професор А. М. Герасимович, д. е. н., професор Ю. С. Коваленко, к. е. н., доцент В. Б. Мосаковський, к. е. н., доцент І. М. Третьяков, к. е. н., доцент М. І. Ковальчук, к. е. н., доцент О. О. Медвецький.

У 2011–2020 рр. виконувалися держбюджетні теми, серед яких “Оподаткування особистих селянських господарств в Україні” (2011 р.) та “Облік, звітність та оподаткування фізичних осіб – підприємців в Україні” (2012 р.) під керівництвом к. е. н., професора М. М. Коцупатрого.

Протягом усього функціонування викладачі кафедри виконували п’ятирічні держбюджетні теми, зокрема у 2011–2015 рр. науково-дослідні роботи за темами “Удосконалення обліку і контролю на підприємствах АПК” (державний реєстраційний номер 0111U007427), у 2016–2020 рр. “Удосконалення обліку і контролю на підприємствах АПК” (державний реєстраційний номер 0116U001663) під науковим керівництвом к. е. н., професора М. М. Коцупатрого.

Кафедра аудиту

Кафедру аудиту було створено 27 червня 2000 р. Першим завідувачем і фундатором був д. е. н., професор В. П. Завгородній. Він очолював кафедру з 2000 до 2001 р. Основним напрямом наукових досліджень Віктора Петровича було вдосконалення бухгалтерського обліку, контролю й аудиту з використанням комп’ютерної техніки.

З 2001 по 2011 р. кафедру очолював провідний фахівець у галузі аудиту професор Володимир Якович Савченко, котрий заклав підвалини подальшого розвитку. Він мав великий практичний досвід: працював головою ревізійної комісії облспоживспілки, начальником контрольно-ревізійного управління, членом Ревізійної комісії Центросоюзу. Нагороджений багатьма державними нагородами СРСР і України.

З 2012 р. завідувачем кафедри аудиту є д. е. н., професор, академік Академії економічних наук України зі спеціальності “Облік та аудит”, сертифікований

аудитор Олена Анатоліївна Петрик – знаний фахівець у сфері аудиторської діяльності в Україні. У 2006 р. О. А. Петрик нагороджено знаком “За наукові досягнення” Міністерства освіти і науки України; у 2012 р. – знаком “Заслужений працівник КНЕУ імені Вадима Гетьмана”; у 2016 р. за особисті досягнення у сфері аудиторської діяльності, а також розвитку бухгалтерської професії, за постійну організаційну та іншу підтримку діяльності АПУ – “Знаком пошани Аудиторської палати України”; у 2016 р. за активне багаторічне сприяння розвитку аудиторської діяльності в Україні – нагрудним знаком ВПГО “Спілка аудиторів України” “За високий професіоналізм”; у 2017 р. за вагомий особистий внесок у забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців, багаторічну плідну працю та високий професіоналізм – Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Олена Анатоліївна – сертифікований аудитор України з 1995 р., член експертної ради ВАК України з 2005 по 2011 р., член експертної ради з проблем секторального розвитку та підприємництва Департаменту атестації кадрів Міністерства освіти і науки України з листопада 2011 р. по січень 2014 р., тривалий час експерт Вищої акредитаційної комісії Міністерства освіти і науки України за фахом “Облік і оподаткування”, заступник голови спеціалізованої вченої ради КНЕУ по захисту докторських та кандидатських дисертацій за спеціальністю “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит”, член редколегій кількох фахових видань, член АПУ.

Співпрацює з професійними організаціями бухгалтерів та аудиторів, учасник проекту Світового банку STAREP. Гарант ОПП “Диджитал-облік” на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

Сфера наукових інтересів О. А. Петрик – проблеми розвитку теорії, методології й організації аудиторської діяльності в Україні та світі. Загальна кількість друкованих наукових і навчально-методичних публікацій перевищує 225 одиниць. Під науковим керівництвом О. А. Петрик захищено три докторські та десять кандидатських дисертацій.

У різний час на кафедрі працювали Н. С. Вітвицька, М. Т. Фенченко, Г. Г. Мумінова-Савіна, В. О. Зотов, Н. А. Щербакова, Т. О. Каменська, П. М. Кричун, В. П. Бондар, А. О. Касіч, К. П. Проскура, І. Ю. Чумакова, С. А. Кириленко, Н. А. Салова, С. П. Заднепровська, О. С. Гавриловський, Ю. О. Івахів, О. П. Колісник, Р. В. Завгородній, В. О. Лесняк, Б. В. Кудрицький, Т. В. Власенко, Л. О. Терещенко, О. І. Малишкін, Н. В. Гойло, Л. А. Ніколенко, О. Л. Біляченко та ін.

Нині потужний склад кафедри аудиту представляють: професори – Ю. Б. Слободяник, Ю. А. Кузьмінський, О. В. Ісай, О. В. Самборський; доценти – І. І. Матієнко-Зубенко, І. О. Мариніч, Г. В. Булкот, Н. О. Бугай, О. П. Пархоменко, О. О. Єрошкіна, Н. Є. Стельмах, О. Ю. Смольська та старший викладач Л. І. Іванова.

Кафедра аудиту є невід’ємною складовою наукової школи бухгалтерського обліку КНЕУ та робить гідний внесок у її розвиток та збереження традицій. Зокрема, на ній започаткований розвиток досліджень з аудиту та фінансового контролю; здійснена розбудова теоретичного базису й методологічно-

го інструментарію аудиту в Україні; розвиваються організаційні положення бухгалтерського обліку, контролю та аналізу господарської діяльності з урахуванням інформаційно-комунікативного середовища і диджиталізації; науково обґрунтовані та розвинуті положення бюджетного контролю як складової інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами України; розвинуті теоретичні, методологічні та прикладні аспекти контролю й аналізу діяльності економічних суб'єктів в умовах розвитку інноваційно-інвестиційних механізмів економіки та диджиталізації її процесів.

У 2012–2016 рр. виконано держбюджетну тему НДР “Розвиток теорії і практики аудиту та державного фінансового контролю на базі сучасних інформаційних технологій в умовах інноваційної економіки України” (номер державної реєстрації 0112U002956). Керівник – д. е. н., професор О. А. Петрик. Нині кафедра здійснює наукові дослідження за держбюджетною темою “Теоретичні та прикладні аспекти удосконалення інституту аудиту, системи державного фінансового контролю та сучасних інформаційних технологій: національні особливості та світові тенденції”, що затверджена на 2017–2021 роки (номер державної реєстрації 0117U001177). Керівник – д. е. н., професор О. А. Петрик.

Наукові здобутки кафедри аудиту знаходять широке практичне застосування, а також упроваджуються в навчальний процес. Зокрема, результати науково-дослідної роботи кафедри аудиту використано під час: розроблення стандартів освіти та навчальних програм для спеціальності “Облік і оподаткування” (“Облік і аудит”) підкомісією з “Обліку і оподаткування” науково-методичної комісії “Економіка і підприємництво” Міністерства освіти і науки України; підготовки кадрів у інститутах бізнес-освіти, підвищення кваліфікації КНЕУ; розроблення Концепції розвитку освіти у сфері бухгалтерського обліку і аудиту в Україні (підготовлена в рамках проекту Світового банку STAREP); підготовки та підвищення кваліфікації, проведення сертифікації аудиторів АПУ; розроблення проекту нової концепції атестації аудиторів для АПУ; укладання науково-практичних та навчальних видань Міністерства фінансів України, ДННУ “Академія фінансового управління” (з питань імплементації Податкового кодексу України, а саме: створено навчально-практичний посібник “Аудит оподаткування підприємств”); опрацювання проекту Закону України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”; розроблення й обґрунтування державної політики регулювання аудиторської діяльності, внутрішнього аудиту, державного фінансового контролю; створення науково-методичних матеріалів у сфері державного внутрішнього фінансового контролю; розроблення проектів нормативних документів, проведення наукових семінарів, тренінгів, круглих столів Рахунковою палатою України, Міністерством фінансів України, ДННУ “Академія фінансового управління”, АПУ, Федерацією професійних бухгалтерів та аудиторів України, ВПГО “Спілка аудиторів України” та ін.

Викладачі кафедри є висококваліфікованими фахівцями у сфері аудиту, державного фінансового контролю та інформаційних систем і технологій в

обліку й аудиті, мають багаторічний досвід викладацької та наукової роботи. Більшість із них – сертифіковані (атестовані) аудитори, судові експерти, сертифіковані викладачі прикладних програмних продуктів; мають сертифікати CAP, диплом АССА з міжнародної фінансової звітності DipIFR, сертифікати Спілки податкових консультантів України. Всі викладачі кафедри підвищують кваліфікацію за спеціалізованими програмами навчання, опановують його дистанційні технології, стажуються в аудиторських фірмах та інших установах і організаціях (у т. ч. за кордоном).

Наукова робота кафедри також орієнтована на створення умов для талановитих науковців: захищено 4 докторські та 27 кандидатських дисертацій за спеціальністю “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)”; здійснюється підготовка докторів філософії (PhD).

Вперше в Україні кафедрою аудиту на вимогу часу започаткована та успішно реалізується сучасна ОПП підготовки бакалаврів “Диджитал-облік”. Її гарантом є д. е. н., професор О. А. Петрик, розробники – д. е. н, професор Ю. Б. Слободяник, к. е. н., доцент І. І. Матієнко-Зубенко, к. е. н., доцент О. П. Пархоменко (авторське право офіційно зареєстровано за рішенням Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 4727 від 06.11.2019). Перевагами цієї освітньої програми є набуття її випускниками, крім традиційно важливих знань і навичок бухгалтерської професії, поглиблених умінь здійснювати облік і аудит на основі цифрових технологій та хмарних сервісів, виконувати інтелектуальний бізнес-аналіз даних і програмування в обліково-контрольному середовищі, володіти знаннями основ кібербезпеки, створення і підтримки різних інформаційних ресурсів та ін. Бухгалтер і аудитор нової генерації оволодіває такими ексклюзивними дисциплінами, як “Програмування систем обліку і оподаткування”, “Інтегровані інформаційні системи в обліку і оподаткуванні”, “Диджитал-аудит”, “Електронні закупівлі”, “Диджитал-облік в бюджетних установах”, “Звітність підприємств в умовах цифрової економіки”, “Цифрова економіка”, “Інтелектуальний аналіз даних в обліку та аудиті”, “Електронний бізнес”, “Інфографіка та інфодизайн в економічних дослідженнях”, “Диджитал-облік в банках” та “Диджитал-технології в обліку”.

За умови успішного вивчення особливостей практичного застосування програмного забезпечення (що надається для навчання безпосередньо його розробниками – ІТ-компаніями), студенти отримують відповідні сертифікати (свідоцтва), які засвідчують, що вони набули базового рівня користувачів відповідного програмного продукту і можуть його використовувати у практичній роботі. За весь період навчання студент може отримати сім – вісім таких сертифікатів користувачів ІТ-програм від розробників. Це надає істотні конкурентні переваги випускникам КНЕУ під час спілкування з роботодавцями.

Одним із важливих напрямів діяльності кафедри аудиту є розроблення навчально-методичного забезпечення, яке сприятиме найбільш комплексному засвоєнню студентами матеріалу та втілюватиме найкращі професійні компетентності. Професорсько-викладацький склад лише за останні п'ять років

розробив і впровадив у навчальний процес нові дисципліни “Інтегровані інформаційні системи і технології в обліку і оподаткуванні”, “Диджитал-аудит”, “Звітність підприємств в умовах цифрової економіки”, “Основи економічного контролю”, “Електронні закупівлі”, “Диджитал-технології в обліку”, “Професійна етика і комунікації в диджитал-обліку і аудиті” для першого (бакалаврського) рівня освіти, а також дисципліни другого (магістерського) рівня за ОПП “Облік і аудит”, “Податковий менеджмент”, “Облік і аудит у державному секторі”, “Облік і аудит в управлінні підприємницькою діяльністю” та третього рівня вищої освіти: “Аудит та економічний аналіз: теорія, методологія, організація”, “Аудит сталого розвитку”, “Інформаційні системи і технології обліку, аналізу та аудиту в умовах глобальної економіки”, “Система фінансового контролю” тощо. Загалом кафедрою забезпечується викладання більш як 30 дисциплін. Окрім розроблення нових навчальних дисциплін та навчально-методичної літератури з фахових дисциплін, упроваджуються інноваційні навчальні технології, зокрема цифрові, які забезпечують онлайн-навчання.

Колективом авторів за загальною редакцією О. А. Петрик видано підручник “Аудит”, який уперше в Україні рекомендовано Аудиторською палатою України для підготовки до складання кваліфікаційного іспиту та отримання сертифіката аудитора (рішення АПУ від 27.11.2014, протокол № 303). Також на це видання 29 квітня 2016 р. зареєстровано авторське право у Державній службі інтелектуальної власності України (реєстраційний номер 2953).

Кафедрою успішно реалізовано магістерську програму “Аудит та державний фінансовий контроль”, що спрямована на набуття навичок: планування та здійснення незалежних аудиторських перевірок; створення служби внутрішнього аудиту й виконання обов’язків внутрішнього аудитора, розуміння організації і проведення державного аудиту. Нині кафедра забезпечує викладання дисциплін контрольного та ІТ-напрямів для трьох магістерських освітніх програм факультету ОПМ. Це дає можливість випускникам магістратури набувати знань із питань аудиту (незалежного, державного, внутрішнього), податкових перевірок, економічних експертиз, процедури дью-дїлідженс у застосуванні управлінських інформаційних систем у професії бухгалтера та аудитора.

Кафедра аудиту тісно співпрацює з професійними організаціями: АПУ, ВПГО “Спілка аудиторів України”, Федерацією професійних бухгалтерів та аудиторів України тощо. Здійснюється співробітництво з міжнародними та державними інституціями: Світовим банком (STAREP), Міністерством фінансів України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Інститутом внутрішніх аудиторів України, ВГО “Асоціація адвокатів України”, Київським науково-дослідним інститутом судових експертиз, Національним центром підготовки банківських працівників України та багатьма іншими установами й організаціями.

Кафедрою ініційовано укладення угод між КНЕУ і фірмами – розробниками інформаційних технологій (“Парус”, “MASTER-СТРІМ”, “IS-Pro”, “MEDoc” “Інститут прикладних систем і технологій”, “ДЄП СІСТЕМ3”, “CaseWare Ukraine”, “UNITY-BARS”) щодо використання їхнього прикладного програм-

ного забезпечення в навчальному процесі (“Парус Бухгалтерія”, “М.Е.Doc”, “М.Е.Doc. Фінансова звітність за МСФЗ (формат iXBRL)”, “IS-Pro”, “Master Бухгалтерія”, “Діловод”, “Облік SaaS”, “CaseWare”, модуль “CaseWare Financials”), завдяки чому створено умови для вивчення сучасних професійних програмних продуктів, сертифікації викладачів та студентів. Нині відбувається впровадження в навчальний процес сучасних вітчизняних ППР “Діловод”, “М.Е.Doc. Фінансова звітність за МСФЗ (формат iXBRL)”, “CaseWare Financials”.

Кафедра аудиту підтримує тісні партнерські зв'язки з багатьма вітчизняними й зарубіжними закладами вищої освіти щодо обміну досвідом, здійснення спільних проєктів та інших форм співробітництва.

Кафедру аудиту та її викладачів нагороджено: почесними грамотами КНЕУ за досягнення високих успіхів у інноваційній діяльності; Почесною грамотою Кабінету Міністрів України за вагомий внесок у забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців, Знаком пошани Аудиторської палати України, Нагрудним знаком “За високий професіоналізм” від ВПГО “Спілка аудиторів України”. АПУ висловила кафедрі аудиту подяку за особливі досягнення у сфері аудиторської діяльності та бухгалтерського обліку. Викладачі є переможцями в номінації “Кращий викладач навчального року” та мають інші відзнаки.

Кафедра бухгалтерського обліку

Кафедра бухгалтерського обліку була створена у 2003 р. і припинила функціонування на початку 2020 р. Весь час її очолював д. е. н., професор Ю. А. Кузьмінський.

Ю. А. Кузьмінський працював на державній службі з 1993 по 1996 р. (Міністерство зовнішніх економічних зв'язків та торгівлі України). З 1996 р. викладач, з 2003 р. завідувач кафедри бухгалтерського обліку. Доктор економічних наук (2003 р.), професор (2004 р.). Дотепер займається педагогічною та науковою діяльністю в КНЕУ, має захищених кандидатів (10) і докторів наук (4). Автор та розробник навчальної дисципліни “Облік зовнішньоекономічної діяльності” з 1993 р., автор/співавтор монографій, посібників та підручників із цієї дисципліни. Основні напрями наукових досліджень: історія, теорія та методологія бухгалтерського обліку, методика оперативного обліку та контролю, облік міжнародних економічних операцій, професійна етика. Проводить професійну громадську роботу, співпрацюючи з Європейською асоціацією бухгалтерів, Методологічною радою з бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України, професійною громадською організацією “Всеукраїнська консалтингова компанія “Баланс-Клуб”. Автор/співавтор підручників, посібників, статей (більш як 120).

Основний науковий здобуток Ю. А. Кузьмінського: практичне застосування в Україні розроблених у дисертації методик і порядку оперативного обліку та контролю експорту продукції і надходження валютних коштів.

Викладацький склад кафедри був представлений досвідченими фахівцями, котрі мали наукові ступені доктора та кандидата економічних наук і значний досвід викладацької роботи в університеті.

Кафедра забезпечувала вивчення теоретичних і прикладних знань з обліку для бакалаврів факультетів необлікових спеціальностей, а також магістрів факультету ОПМ усіх форм навчання. Здійснювалась підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр” та “магістр” за спеціальностями “Облік і аудит” та “Облік і оподаткування” на денній та заочній формах навчання. Два роки існувала магістерська програма “Управлінський контроль”.

Важливою складовою діяльності викладачів кафедри була наукова робота, спрямована на дослідження теоретичних, методологічних та методичних, організаційних і прикладних питань удосконалення системи обліку, аналізу й аудиту в Україні в контексті розвитку теорії сучасної економічної науки, а також креативного узагальнення наявних тенденцій розвитку обліково-аналітичного забезпечення стратегічного та тактичного управління суб'єктами господарювання. Більшість викладачів із науковим званням доцента і професора здійснювали керівництво (консультування) наукових досліджень у формі кандидатських і докторських дисертацій.

Суттєвим доробком наукової діяльності кафедри бухгалтерського обліку стали понад 35 захищених дисертацій, з яких 5 докторські. Постійно, з відповідною ротацією в аспірантурі та докторантурі, на кафедрі навчались і виконували дослідження шість осіб.

Кафедра здійснювала плідну наукову та практичну співпрацю з Всеукраїнською громадською організацією “Всеукраїнський бухгалтерський клуб” (заступник голови з питань науки і освіти Ю. А. Кузьмінський) і редакцією журналу “Баланс”, брала участь у щорічних засіданнях круглого столу, щорічних всеукраїнських бухгалтерських конгресах, щорічних конкурсах “Кращий бухгалтер України”, в організації та проведенні всеукраїнських конкурсів наукових робіт студентів і молодих вчених – фахівців бухгалтерського обліку.

Було налагоджено постійні плідні наукові взаємозв'язки з провідними вітчизняними та закордонними економічними вишами, організаціями й установами. Набутий досвід використовувався під час укладання навчально-методичної літератури, наукових статей, посібників, підручників, у виступах на конференціях і семінарах, при наданні рекомендацій і пропозицій щодо підготовки фахівців та нових нормативних актів з обліку.

Кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу

Кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу наймолодша на факультеті ОПМ. Вона створена на базі кафедри обліку в бюджетних та кредитних установах та економічного аналізу і функціонує з 25 січня 2021 р.

Однак історію, наукові та освітні традиції кафедри започатковано більше ніж півстоліття тому, коли в 1964 р. було засновано кафедру економічного аналізу. Її очолив доктор економічних наук, професор Микола Григорович Чумаченко. Під його керівництвом сформувалася школа економічного аналізу. Вагомим внеском у розвиток теорії і практики аналізу господарської діяльності підприємств стали праці науковців кафедри, зокрема, І. І. Каракоза, П. М. Козлова, Є. В. Долгополова, О. Г. Лихваря. Викладачами кафедри були

успішно захищені докторські (І. І. Каракоз, В. І. Самборський, С. І. Шкарабан, І. П. Житня, І. Д. Фаріон та ін.) та кандидатські дисертації (А. О. Грищенко, В. Б. Кириленко, О. Г. Лихварь, В. М. Матвеев, В. Є. Труш, В. М. Шевкопяс, В. С. Львовчкін, Г. М. Мельничук, В. О. Мец, М. І. Горбатов, А. Ф. Киселюк, І. Т. Ткаченко, Р. Т. Джога). Так сформувався потужний професорсько-викладацький колектив, сфера наукових інтересів якого була пов'язана з розвитком економічного аналізу.

З 1971 по 1998 р. кафедру очолював д. е. н., професор В. І. Самборський. У зв'язку з розбудовою вітчизняної банківської та бюджетної сфери й з урахуванням необхідності підготовки висококваліфікованих фахівців з банківського і бюджетного обліку в 1992 р. назву кафедри змінено на кафедру обліку й аудиту в кредитних і бюджетних організаціях.

У 1998 р. кафедру знову очолив її засновник, д. е. н., професор, дійсний академік НАН України М. Г. Чумаченко. За безпосереднього керівництва Миколи Григоровича захистили докторські дисертації А. О. Примостка, А. М. Кіндрацька, С. В. Свірко, І. М. Парасій-Вергуненко.

У 2002 р. кафедру названо кафедрою обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу.

З 2004 по 2021 р. кафедру очолювала Любомира Максимівна Кіндрацька, доктор економічних наук, професор, заслужений працівник КНЕУ, відмінник освіти України.

Основні напрями наукових досліджень за окреслений період охоплювали питання модернізації облікового забезпечення операцій банківських установ та вдосконалення методології й організації аналізу діяльності банку, трансформації фінансової звітності бюджетних установ відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі та удосконалення аналітичного забезпечення управління суб'єктами підприємницької діяльності.

Так, у 2006–2010 рр. викладачі, докторанти, здобувачі та аспіранти кафедри проводили наукові дослідження з питань теорії та практики обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу, а також із розкриття концепції обліково-аналітичного забезпечення управління суб'єктами господарювання в умовах міжнародної інтеграції за темою “Концепція розвитку обліку, аналізу та аудиту в умовах міжнародної інтеграції” (реєстраційний номер 0106V004356, науковий керівник – д. е. н., професор А. М. Кіндрацька, виконавці – всі члени кафедри). У межах зазначеної тематики на кафедрі у 2009–2010 рр. було виконано науково-дослідну роботу за рахунок видатків державного бюджету: прикладне дослідження за темою: “Стандартизація бухгалтерського обліку в банківських та бюджетних установах України” (номер державної реєстрації 0109U00181, керівник – д. е. н., професор А. М. Кіндрацька).

У 2011–2015 рр. наукові дослідження на кафедрі проводилися за темою “Модернізація бухгалтерського обліку в банківських та бюджетних установах і удосконалення аналітичного забезпечення управління суб'єктами господарювання” (номер державної реєстрації 0111U007430, науковий керівник – д. е. н., професор А. М. Кіндрацька, виконавці – всі члени кафедри). У 2016–

2020 рр. наукові дослідження здійснювалися за темою “Актуальні проблеми розвитку теорії та практики бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю в інституційних секторах економіки” (номер державної реєстрації 0116U001429, науковий керівник – д. е. н., професор, Л. М. Кіндрацька, виконавці – всі члени кафедри). Робота в цьому напрямі сприяла успішному виконанню НДР за рахунок видатків державного бюджету у 2015–2016 рр.: прикладного дослідження “Модернізація аналізу фінансової звітності суб’єктів господарювання в умовах інноваційного розвитку економіки України” № 0115U002363 (керівник – д. е. н., професор Л. М. Кіндрацька) та фундаментального дослідження “Модернізація бухгалтерського обліку бюджетних установ в умовах інноваційно-інвестиційного розвитку державних фінансів України” № 0115U002368 (керівник – д. е. н., професор С. В. Свірко).

Колектив кафедри здійснював наукові дослідження з питань теорії та практики обліку в кредитних установах, у секторі загального державного управління, а також щодо аналізу господарської діяльності, розкриття концепцій облікового й аналітичного забезпечення управління суб’єктами господарювання в умовах міжнародної інтеграції. Напрями вдосконалення фундаментальних засад бухгалтерського обліку операцій банківських і бюджетних установ та аналізу господарської діяльності підприємств, організацій та установ в умовах міжнародної інтеграції висвітлено в опублікованих членами кафедри монографіях, підручниках, посібниках та численних наукових статтях.

Результати наукових досліджень висвітлено в захищених дисертаціях на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) С. В. Івахненко, В. О. Осмятченка, О. О. Осадчої, О. В. Будько, С. В. Калабухової. З 2004 по 2021 р. на кафедрі відбувся захист 47 кандидатських дисертацій та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Високий рівень проведених досліджень засвідчують численні публікації викладачів кафедри. Результати наукових досліджень з аналізу господарської діяльності висвітлено в підручниках В. М. Івахненка та І. М. Парасій-Вергуненко; з обліку в банках – у підручнику Л. М. Кіндрацької. Основні положення проведених наукових досліджень використано при написанні навчальних посібників, призначених для використання в процесі підготовки бакалаврів та магістрів за дисциплінами, пов’язаними з обліком у банках, з обліком у бюджетній сфері, з аналізом господарської діяльності. За результатами досліджень викладачами кафедри отримано 27 свідоцтв Державної служби інтелектуальної власності України про реєстрацію авторського права на науковий твір. Також результати наукових досліджень використовувались під час розроблення та оновлення методичного забезпечення навчального процесу за дисциплінами, закріпленими за кафедрою.

На кафедрі у 2019 р. було розроблено ОПП підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні “Облік і аудит у державному секторі” (галузь знань – 07 “Управління та адміністрування”, спеціальність – 071 “Облік і оподаткування”).

Кафедра впроваджувала для першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти інноваційні технології навчання, зокрема: кейси, колоквиуми, рольові ігри, ситуаційні заняття, лекції-діалоги, лекції-конференції. Також активно розроблялися дистанційні курси у системі Moodle.

Кафедра брала активну участь у розробленні методичного забезпечення підготовки здобувачів на третьому (науково-освітньому) рівні за програмою PhD за спеціальністю 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

З 25 січня 2021 р. очолює кафедру податкового менеджменту та фінансового моніторингу Людмила Геннадіївна Ловінська, д. е. н., професор лауреат премії імені М. М. Туган-Барановського Національної академії наук України за видатні наукові роботи в галузі економіки (2017 р.).

Вона є автором та співавтором 80 наукових праць, серед яких 24 монографії, бере участь у діяльності консультативно-дорадчих органів, створених центральними органами виконавчої влади (член Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України (з 2003 р.); член Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності при Міністерстві фінансів України (з 2014 р.); експерт Наукової ради Міністерства освіти і науки за фаховим напрямом: 17 “Економіка” (Напрямок наукових досліджень і розробок: 8. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (з 2020 р.). Крім того, вона є головою експертної комісії для складання іспиту за програмою перепідготовки та підвищення кваліфікації відповідальних працівників і працівників, залучених до проведення фінансового моніторингу (ДННУ “Академія фінансового управління”, Міністерство фінансів України, Державна служба фінансового моніторингу) (з 2020 р.).

Л. Г. Ловінська – член редакційних колегій науково-теоретичного та інформаційно-практичного журналу “Фінанси України” (журнал зареєстровано в Index Copernicus та інших міжнародних наукометричних базах даних; URL: http://finukr.org.ua/?page_id=41), наукового збірника “Наукові праці НДФІ” (зареєстровано в Index Copernicus та інших міжнародних наукометричних базах даних; URL: http://npndfi.org.ua/?page_id=41).

Л. Г. Ловінська бере активну участь у сфері міжнародної діяльності, зокрема є експертом у науковому супроводі діяльності Міжурядової робочої групи експертів з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності (ISAR) при Комісії з торгівлі та розвитку ООН (UNCTAD).

Практично вся її трудова діяльність пов'язана з КНЕУ. Водночас Л. Г. Ловінська має досвід практичної роботи за фахом. Працювала завідувачем управління методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України, радником заступника Міністра фінансів України. Крім того, займається організацією наукових досліджень та їх проведенням.

Людмила Геннадіївна була науковим керівником 11 тем, що фінансувалися за рахунок коштів державного бюджету. Брала участь у виконанні 10 наукових проектів за рахунок міжнародної технічної допомоги, отриманої від Світового банку, Національної академії фінансів та економіки Міністерства

фінансів Королівства Нідерландів, Програми міжнародної технічної допомоги “Розвиток фінансового сектору” (USAID/FINREP-II), Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні.

До сфери наукових інтересів Л. Г. Ловінської належать: удосконалення законодавства України у сфері оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності в державному та приватному секторах у контексті змін у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності, аналіз структурних зрушень національної економіки в контексті євроінтеграційних процесів, дослідження фінансової звітності підприємств України в умовах імплементації європейського законодавства, розроблення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, моніторинг подальшої реалізації національної Стратегії застосування МСФЗ в Україні, моніторинг змін у МСФЗ та наукове обґрунтування їх адаптації до національної практики бухгалтерського обліку й фінансової звітності, наукове редагування перекладів текстів МСФЗ та МСБОДС.

Має почесні грамоти та подяки Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України, ДННУ “Академія фінансового управління”, КНЕУ.

Інноваційна наукова та освітня діяльність оновленої кафедри розпочалася з осмислення сучасних економічних та освітніх реалій у суспільстві.

Професія бухгалтера користувалася попитом на ринку праці у будь-які часи та в будь-якій країні. В епоху високих технологій у неї з’явилися нові завдання, пов’язані із забезпеченням економічної безпеки країни, що потребує від фахівців глибокого знання податкового законодавства, інформаційних технологій, організаційних особливостей бізнесу, інструментів фінансової розвідки та консалтингу в усіх сферах економічного життя.

Оскільки у ХХІ ст. проблема транснаціональної економічної злочинності набула величезних масштабів – ініціатори та учасники протизаконних операцій (розкрадання державних коштів, торгівля людьми, зброєю, наркотичними речовинами) будують складні фінансові схеми для легалізації отриманих злочинних доходів, у розвинутих країнах для протидії цим негативним явищам створюються підрозділи фінансової розвідки, яка у вітчизняній практиці отримала назву “фінансовий моніторинг”.

Тож кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу першою в Україні започаткувала програму підготовки бакалаврів за освітньою програмою “Фінансовий моніторинг і аналіз”, що відповідає світовим трендам в економічній освіті, є сучасною й інноваційною та формує професійні навички, високо затребувані на сучасному ринку праці. Адже фахівці з фінансового моніторингу повинні володіти найновітнішими знаннями та застосовувати передові методики боротьби з нелегальними грошовими потоками.

Освітньо-професійну програму “Фінансовий моніторинг і аналіз” на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти створено в рамках спеціальності 071 “Облік і оподаткування” з метою підготовки спеціалістів, що володіють поглибленими знаннями у сфері фінансового моніторингу і аналізу. За резуль-

татами навчання на ОПП “Фінансовий моніторинг і аналіз” студенти набуватимуть унікальних знань у сфері фінансового моніторингу, які є надзвичайно актуальними в умовах законодавчого затвердження вимоги функціонування підрозділу фінансового моніторингу у всіх без винятку фінансових установах.

Унікальність цієї програми поставила перед кафедрою завдання провести відповідні наукові дослідження, науково обґрунтувати, взявши за основу спеціальні та поглиблені знання облікових дисциплін, та створити цикл дисциплін, аналогів яким немає в жодному закладі вищої освіти. Серед них, крім, власне, дисципліни “Фінансовий моніторинг”, запропоновані й розробляються: “Управління ризиками легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом”, “Типології фінансових злочинів”, “Предикатний аналіз”, “Організація фінансового моніторингу”, “Бенефіціарна власність у системі фінансового моніторингу”.

Висока конкурентоспроможність фахівців, котрі закінчуватимуть ОПП “Фінансовий моніторинг і аналіз”, базується на компетентностях, сформованих на перетині знань із бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту та знань з економічної безпеки і фінансової розвідки. Це дає змогу випускникам розширити напрями подальшого працевлаштування та обіймати посади фахівців з бухгалтерського обліку і оподаткування, спеціалістів з фінансового моніторингу, аналітика з комплаєнс-ризиків.

На сьогодні конкурентними перевагами нової освітньої програми “Фінансовий моніторинг і аналіз” є:

- підготовка спеціалістів із фінансової розвідки, чия діяльність полягає у виявленні, обробці й аналізі інформації про фінансові операції, пов’язані з підозрою в легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванні тероризму або розповсюдження зброї масового знищення;
- підготовка фахівців, здатних розв’язувати складні завдання у сферах викриття схем відмивання коштів та фінансування тероризму; аналізу складних структур власності клієнта, встановлення кінцевих бенефіціарних власників; аналізу й формування звітності з питань фінансового моніторингу; актуалізації внутрішніх документів із такого моніторингу;
- підготовка відповідальних працівників, котрі очолюють і координують внутрішню систему запобігання та протидії легалізації злочинних коштів, встановлюють порогові фінансові операції, виявляють підозрілі операції клієнтів з урахуванням ризик-орієнтованого підходу;
- набуття навичок практичного застосування вимог українського законодавства і внутрішніх документів з фінансового моніторингу, Рекомендацій Цільової групи з фінансових заходів по боротьбі з відмиванням грошей (FATF).

Другим потужним напрямом наукової та освітньої діяльності кафедри є оподаткування та податковий менеджмент. Однією з найбільших загроз існуванню будь-якої держави є тіньова економіка, оскільки вона виступає основною перешкодою розвитку людського капіталу, унеможливорює боротьбу зі злочинністю, а також суттєво знижує обороноздатність. Однак протягом останніх років масштаби цього явища як у світі, так і в Україні постійно

зростають. При цьому, з огляду на спровоковану пандемією коронавірусу невизначеність, а також досвід попередніх криз, експерти прогнозують подальше стрімке зростання темпів переходу суб'єктів господарювання “в тінь”. Зважаючи на викладене вище, на перший план виходять економічна безпека країни та підготовка фахівців, здатних її забезпечити.

У відповідь на означені виклики факультетом ОПМ започатковано ОПП “Податковий менеджмент”, які реалізуються на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти по кафедрі податкового менеджменту та фінансового моніторингу.

Метою ОПП “Податковий менеджмент” на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти є формування у здобувачів вищої освіти системи комплексних знань із теоретичних, методичних та організаційних питань і практичних навичок у сфері бухгалтерського обліку та податкового менеджменту, що становитимуть надійну основу підготовки якісної інформації для цілей управління підприємницькою діяльністю з дотриманням вимог національного й міжнародного законодавства та професійно-етичних принципів. Досягнення поставленої мети забезпечується змістовим наповненням навчального плану, яке охоплює цикли дисциплін загальної підготовки, професійної підготовки (обов'язкові, вибіркові) та модуль практичної підготовки.

Цільовим спрямуванням ОПП “Податковий менеджмент” на другому (магістерському) рівні вищої освіти є формування у здобувачів вищої освіти системи знань, умінь та навичок із теорії та практики управління податковим навантаженням, його регулювання й контролю повноти та правильності з метою ефективного управління фінансовим оборотом підприємства.

Ще одним напрямом наукових досліджень кафедри, результати якого впроваджено в освітній процес, є розвиток методології та організації бухгалтерського обліку державного сектору.

Компетентності, статус та фахове визнання магістрів з обліку і аудиту в державному секторі вимагають високого рівня кваліфікаційних стандартів та професійної освіти. Саме працівники бухгалтерських служб, аудитори й аналітики забезпечують формування основи для прийняття найважливіших фінансових рішень щодо перспектив розвитку та забезпечують фінансову стійкість і надійність державної установи. Безперечно, знання з обліку й аудиту потрібні всім, хто у майбутньому займатиметься бізнесовими справами. Але важливо усвідомити безперервність процесу навчання понад усе, треба прагнути до опанування дедалі новими комплексами знань. Саме тому кафедрою, як зазначалося, ініційовано й у 2019 р. відкрито ОПП на другому (магістерському) рівні вищої освіти “Облік і аудит у державному секторі”.

Відкриття ОПП “Облік і аудит у державному секторі” стало можливим завдяки диверсифікації освітнього процесу з орієнтацією на зміну тенденції та пріоритетів на ринку праці. Великою мірою це стосується реалізації комплексу завдань Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 № 437.

Метою ОПП “Облік і аудит у державному секторі” є формування у здобувачів вищої освіти комплексних знань із теоретичних, методичних та організаційних питань і практичних навичок у сфері бухгалтерського обліку та аудиту в державному секторі, що становитимуть надійну основу для запровадження якісно нової системи підготовки кадрів бухгалтерських служб суб’єктів державного сектору; підвищення статусу керівників бухгалтерських служб цих суб’єктів та ефективності їхньої діяльності; зниження ризику відсутності кадрового потенціалу та підвищення рівня професійної кваліфікації працівників вказаних служб.

Загальні та спеціальні (фахові) компетентності, набуті в процесі навчання, дадуть випускникам у майбутньому можливість глибоко вникати у проблеми управління суб’єктами державного сектору, професійно оцінювати інформаційні потоки щодо стану їхньої ресурсної бази та перспектив її формування з орієнтацією на досягнення стратегічних цілей ведення діяльності. Освітньо-професійна програма відкриває реальні можливості увійти до складу управлінців установ державного сектору економіки, котрі повністю або частково належать до центральних чи місцевих органів державної влади і використовуються державою для виконання економічних, соціально-культурних та політичних функцій.

Закінчивши навчання за ОПП “Облік і аудит у державному секторі”, випускники отримують унікальну можливість працювати в різноманітних галузях державного сектору, швидко, вміло та відповідально розв’язувати практичні завдання сучасного складного, динамічного, сповненого ризиків та невизначеностей світу економіки та фінансів.

Набута кваліфікація магістра за ОПП “Облік і аудит у державному секторі” – це ключ до подальшої професійної діяльності, спрямованої на вирішення комплексу наукових і практичних проблем у сфері управління державними фінансами на основі аналізу й аудиту звітної інформації Державної казначейської служби, розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів.

Викладання дисциплін на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти забезпечують професіонали, які мають практичний досвід роботи за фахом; успішно склали іспити на отримання сертифіката аудитора, оцінювача, а також сертифікатів міжнародних сертифікаційних програм; пройшли стажування в США; визнані кращими викладачами минулих років за результатами опитування студентів факультету.

Висока якість зазначених освітньо-професійних програм підтверджується фактом реалізації останніх у співпраці з Державною податковою службою України в рамках проекту “Дуальна освіта: нова форма підготовки кадрів для органів державної податкової служби України”, а також ВГО “Спілка податкових консультантів України”.

Інститут обліку

Активізації науково-дослідницької роботи кафедр факультету сприяло набуття університетом статусу навчально-дослідницького закладу й створення науково-дослідних інститутів, у т. ч. утворення на базі обліково-еко-

номічного факультету Інституту обліку КНЕУ. Його створено у 2010 р. на виконання Програми інноваційного розвитку ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”. Метою діяльності Інституту є організація, координація та здійснення наукових досліджень у галузі обліку, оподаткування, аудиту та аналізу.

Першою директоркою Інституту обліку стала д. е. н., професор Світлана Володимирівна Свірко. У період становлення діяльність Інституту спрямовувалась переважно на забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації, зокрема докторів наук, проведення наукових досліджень спільно з колективами кафедр обліково-економічного факультету.

Із середини 2016 р. по квітень 2021 р. Інститут обліку очолювала д. е. н., професор Наталія Анатоліївна Остап'юк. Вона вивела Інститут на новий щабель розвитку, продемонструвавши, що наука бухгалтерського обліку може бути корисна практиці й забезпечувати залучення додаткового фінансування. Так, на системній основі запроваджено виконання наукових досліджень з обліку та аудиту, податкового консультування на контрактних засадах за замовленням бізнесу. Протягом 2018–2020 рр. під егідою Інституту успішно виконано дві науково-дослідні роботи, присвячені адаптації оновлених положень законів України про бухгалтерський облік та аудит у практику діяльності бухгалтерів і аудиторів, за темами: “Розробка методичного забезпечення тренінгів для бухгалтерських працівників”, виконано на замовлення ТОВ “Ютека” (договір № 917 від 26.11.2018) (2018–2019 рр.), “Розвиток системи бухгалтерського обліку на підприємствах суспільного інтересу” (договір № 2019/01-11 від 01.11.2019) (2019 р.). Виконавцями науково-дослідних робіт були професори й доценти кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу та кафедри аудиту, зокрема, доктори економічних наук, професори М. І. Бондар, Н. А. Остап'юк, О. А. Петрик, М. М. Шигун, кандидати економічних наук, доценти М. М. Кругла, У. О. Марчук, О. А. Біляченко, Ю. П. Остапенко.

За сприяння Інституту обліку організовано проведення науково-дослідних робіт по кафедрі бухгалтерського обліку та консалтингу, зокрема, “Організаційно-методичні засади обліку оплати праці в системі соціально відповідального бізнесу” (номер державної реєстрації 0220U103917) (співавтори д. е. н., професор М. М. Шигун, к. е. н., доцент М. М. Кругла, 2020 р.), “Реформування системи оподаткування діяльності суб'єктів господарювання та його вплив на прийняття фінансових рішень” (номер державної реєстрації 0220U103813) (співавтори д. е. н., професор М. М. Шигун, к. е. н., доцент Ю. П. Остапенко, 2020 р.).

Крім того, Інститутом активно здійснюються дослідження з актуальних питань обліку та оподаткування, що втілюються у підготовці монографій, а також організація колективів для підготовки та публікації наукових статей у міжнародній наукометричній базі Scopus.

З квітня 2021 р. директоркою Інституту стала д. е. н., професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Алла Володимирівна Озеран, яка продовжує і розвиває започатковану діяльність. Так, у вересні 2021 р.

Інститутом організовано й проведено науково-практичний семінар на тему “Криптоактиви: нові виклики та можливості 2021”. Інститут активізує співпрацю з іншими закладами вищої освіти й залучає її здобувачів до наукових заходів. У жовтні 2021 р. спільно з кафедрою обліку та оподаткування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу проведено студентський круглий стіл на тему: “Консолідована фінансова звітність: теорії, принципи, методи”.

У планах Інституту – започаткувати діяльність із організації та проведення підвищення кваліфікації фахівців з обліку, оподаткування та аудиту, інтенсифікувати пропагування наукових знань, відродити фахове наукове видання з проблематики обліку, оподаткування, аудиту та аналізу.

На підставі викладеного доходимо таких висновків. Досвід, високий професіоналізм науково-педагогічного персоналу факультету ОПМ, динаміка розвитку дали змогу науковій школі КНЕУ з обліку, аналізу та оподаткування стати провідною у підготовці кадрів в Україні та здійснювати ґрунтовну підготовку фахівців, що можуть розв’язувати складні проблеми і завдання, які висуває вітчизняна економіка.

Наукова школа КНЕУ з обліку, аналізу та оподаткування – це колектив, що перебуває у постійному творчому науковому пошуку. Її члени, розвиваючи та зміцнюючи стоп’ятнадцятирічні традиції Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, підтримують творчий дух і особливий мікроклімат взаємодопомоги й добрих товариських стосунків.

Список використаних джерел

1. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. URL: https://kneu.edu.ua/ua/University_en/about_university/general_information/.
2. Історичний нарис, присвячений 70-річчю кафедри обліку підприємницької діяльності: 1944—2014 рр. / М. І. Бондар, В. В. Бабіч, В. М. Добровський та ін. Київ : КНЕУ, 2014. 208 с.
3. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана : історично-презентаційне видання / Д. Г. Лук’яненко, А. М. Колот, В. І. Чужиков та ін. Київ : Логос Україна, 2016. 340 с.
4. Сторічний поступ. 1906–2006 / Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана ; [редкол.: А. Ф. Павленко (голов. ред.) та ін.]. Київ : КНЕУ, 2006. 273 с.
5. Rinhis L. Віхи історії КНЕУ. 2021. URL: https://kneu.edu.ua/ua/University_en/about_university/milest_of_hist/.

References

1. Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. (n. d.). Retrieved from https://kneu.edu.ua/ua/University_en/about_university/general_information/ [in Ukrainian].
2. Bondar, M. I., Babich, V. V., Dobrovskyi, V. M. et al. (2014). *Historical essay dedicated to the 70th anniversary of the Department of Business Accounting: 1944–2014*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
3. Lukianenko, D. H., Kolot, A. M., Chuzhykov, V. I. et al. (2016). *Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman* (Historical and Presentation Publication). Kyiv: Logos Ukraine [in Ukrainian].
4. Pavlenko, A. F. (Ed.). (2006). *Century progress. 1906–2006*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
5. Rinhis, L. (2021). *Milestones in the history of KNEU*. Retrieved from https://kneu.edu.ua/ua/University_en/about_university/milest_of_hist/ [in Ukrainian].